

Opklimmen

Het is een foto om duizelig van te worden, het in 1932 door Charles Clyde Ebbets gemaakte 'Lunch atop a skyscraper'.

Elf mannen zitten relaxed op een stalen balk van een wolkenkrabber in aanbouw, zonder helm of veiligheidsharnas, een grote leegte onder hen. Ze genieten van een weids uitzicht, lunchtrommeltje op de knie. "Wat heb jij d'r op?"

Ondenikbaar natuurlijk, nu. Wie professioneel op hoogte werkt, heeft zich aan de regels te houden. Maar dat geldt niet voor iedereen. Neem Alex Honnold, die zijn geld verdient met het beklimmen van rotswanden. In 2017 bedwong hij als eerste ongezekerd en zonder technische hulpmiddelen El Capitan, in Yosemite Park. Bijna een kilometer omhoog op een steile en gladde wand. Elke beweging moet raak zijn: maakt hij een fout, dan valt hij dood. Er is een Oscarwinnende documentaire over gemaakt, Free Solo. Ik weet dat het goed afloopt en toch staat het zweet in mijn handen als ik ernaar kijk.

Honnold wordt vaak gevraagd hoe hij ermee om gaat dat de inzet zo hoog is. Zijn benadering blijkt verbluffend vertrouwd. Want ook in zijn universum is risico kans maal gevolg. Het gevolg van een misstap is dramatisch: die overleeft hij niet. Dus maakt Honnold de kans op die misstap zo klein mogelijk. Hij ontwikkelt en onderhoudt zijn vaardigheden eindeloos. Hij beheerst ze daardoor tot in de puntjes en weet dat hij erop kan vertrouwen. Elke vrije en ongezekerde klim bereidt hij nauwgezet voor: de route verkennen, de bewegingen oefenen en mosjes van de wand krabben. En Honnold zegt dat hij vaker niet dan wel aan een klim is begonnen. Dan beviel het weer hem niet, was er te veel druk van buitenaf of had hij er simpelweg geen goed gevoel bij.

In wat Honnold doet zie ik niet alleen een verbazingwekkend presteren en een elegant vertoon van technisch kunnen. Het is ook een metafoor voor opklimmen in een organisatie. De standaardroute is: onderaan beginnen, moeilijkere dingen te doen krijgen en bij gebleken bekwaamheid kom je steeds hoger. Het risico ligt in het zogenoemde Peter Principle. Dan ben je opgeklommen naar een baan die te moeilijk voor je is. Zelfs al loop je op je tenen, dan red je het niet meer: je valt. Een buitengewoon vervelende ervaring waar niemand op zit te wachten.

Natuurlijk vraagt iedereen in Honnolds omgeving zich af: hoe lang gaat dit goed? Grijpt hij een keer boven zijn macht? Honnold zelf gaat onverstoord door. Hij blijft zijn vaardigheden oefenen, zich terdege voorbereiden en goed naar zichzelf luisteren: als ik het niet vertrouw of als het niet goed voelt, begin ik er niet aan. Een eenvoudig recept om je kunnen op waarde te schatten en optimaal in te zetten. Het werkt ook goed tegen het Peter Principle. Zoals elk recept helpt het natuurlijk slechts dan als het consequent, volledig en onder alle omstandigheden wordt toepast. Wie dat doet, minimaliseert zijn risico's en kan genieten van de klim én het daaropvolgende uitzicht.

Gert van der Kolk | vennoot OIO (bureau voor Organisaties in Ontwikkeling), traint, adviseert en schrijft over samenwerkingsvragen.